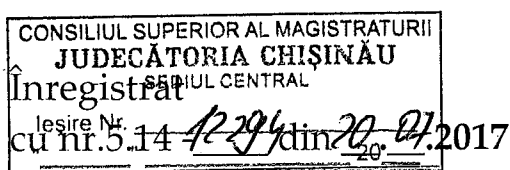

REPUBLICA MOLDOVA
Mun. Chișinău
Judecătoria Chișinău
(sediul central)
MD-2038, mun. Chișinău
str. N. Zelinski, 13

Curtii Constituționale a RM
Mun. Chișinău, Alexandru Lăpușneanu 28.

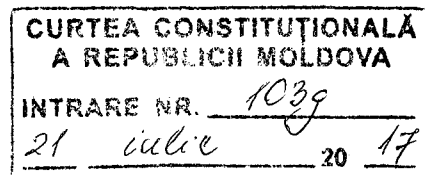
Cu referire la încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul central) din 14 iulie 2017, Vă remitem sesizarea reprezentantului reclamantului Traian Băsescu, avocatului Andrei Bivol privind excepția de neconstituționalitate în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Traian Băsescu împotriva Igor Dodon, Președintele Republicii Moldova cu privire la anularea decretului Președintelui Republicii Moldova.

Anexă: cauza civilă – 169 file.

Judecător

Angela Braga

Ex. Alexandrina Frumosu
Tel: 022-52-01-36
Fax: 022-52-20-21

ÎNCHEIERE

14 iulie 2017

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău (sediul central), instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecător Angela Braga

Grefier - Alexandrina Frumosu,

Cu participarea:

Reprezentantului reclamantului, avocatului Andrei Bivol,

Reprezentantului pârîtului – Maxim Lebedinschi,

examinând în ședință de judecată publică preliminară cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Traian Băsescu către Igor Dodon, Președintele Republicii Moldova, cu privire la anularea decretului Președintelui Republicii Moldova,

c o n s t a ț ă :

La data de 16 martie 2017 Traian Băsescu, prin intermediul reprezentantului, avocatului Andrei Bivol, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Igor Dodon, Președintele Republicii Moldova cu privire la anularea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr.16-VIII din 03 ianuarie 2017.

În motivarea cererii de chemare în judecată se invocă, că la data de 09 iunie 2016 Președintele Republicii Moldova Nicolae Timofti a semnat decretul de acordare a cetățeniei Republicii Moldova d-lui Traian Băsescu. La 03 noiembrie 2016 reclamantul a depus jurământul de credință față de Republica Moldova la Ambasada Republicii Moldova de la București. Ulterior și-a perfectat pașaportul cetățeanului Republicii Moldova.

Mai invocă, că în campania electorală prezidențială, la data de 04 noiembrie 2016, Igor Dodon a declarat, că va retrage cetățenia reclamantului imediat ce va fi ales în funcția de președinte. La 13 noiembrie 2016 pârîtul a câștigat alegerile prezidențiale, iar la data de 03 ianuarie 2017 a fost semnat Decretul nr. 16-VIII privind retragerea cetățeniei Republicii Moldova în temeiul art.23 alin.(1) lit. a) al Legii cetățeniei și art.88 lit. c) al Constituției.

Mai menționează reclamantul, că, în conformitate cu prevederile art.41 al Legii cetățeniei, la 26 ianuarie 2017 reclamantul a contestat Decretul la Curtea Supremă de Justiție, însă, la 27 ianuarie 2017, prin încheierea nr.3-11/178 Curtea Supremă de Justiție i-a restituit cererea de chemare în judecată, declinându-și competența în favoarea Judecătoriei Chișinău.

Se invocă la fel, că reclamantul la 01 februarie 2017 a înaintat o cerere prealabilă în adresa pârîtului, prin care a solicitat, în temeiul art.14 din Legea contenciosului administrativ, revocarea totală a decretului.

Mai menționează, că, în opinia sa, reclamantul a fost lipsit arbitrar de cetățenia Republicii Moldova, de toate drepturile de care ar fi trebuit să beneficieze în calitate de cetățean, inclusiv dreptul de a participa în viața politică, de a candida la alegeri.

Cu referire la prevederile art.art.6 alin.(1) și (2); 7 lit. b), c); 23 alin.(1) lit. a) din Legea cetățeniei, art.17, 88 din Constituția Republicii Moldova, consideră Decretul contestat ca fiind ilegal și emis contrar procedurii și solicită anularea acestuia.

În ședința de pregătire, reprezentantul reclamantului, avocatul Andrei Bivol a formulat o cerere, prin care solicită ridicarea excepției de neconstituționalitate în temeiul art.12¹ Cod de procedură civilă.

În motivarea cererii invocă, că Curtea Constituțională urmează să exercite controlul constituționalității p.14 al Legii pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr.244-XVI din 21.07.2006 care prevede: "Articolul 34 se exclude", în partea ce ține de excluderea alin.(2) lit. a) din art.34 ce prevedea: "(2) Curtea Supremă de Justiție, ca instanță de contencios administrativ:

a) exercită controlul asupra legalității actelor administrative cu caracter individual emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern, prin care sunt vătămăte în drepturi și interese legitime persoanele fizice și juridice, în afara celor exceptate prin lege".

Consideră, că p.14 al Legii nr.244-XVI din 21.07.2006 prin care a fost exclus art.34 CPC în partea ce ține de alin.(2) lit.a) este neconstituțional.

Consideră, că sînt întrunite toate condițiile pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, deoarece obiectul excepției de neconstituționalitate î-l constituie o prevedere a legii. În particular este vorba despre p.14 al Legii pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă. La fel, invocă, că excepția este ridicată de una din părți, iar norma contestată – p.14 al Legii 244-XVI din 21.07.2006 are incidență directă asupra litigiului. La acest capitol, menționează că examinarea cauzei de către Judecătoria Chișinău, în pofida competenței Curții Supreme de Justiție prevăzută de Legea cetățeniei (lege materială specială) și Legea contenciosului administrativ (lege procesuală specială), a fost posibilă datorită prevederii contestate.

Mai invocă, că anterior Curtea Constituțională nu a emis o hotărîre cu același obiect.

Consideră reprezentantul reclamantului, că sînt întrunite toate condițiile de ridicare a excepției de neconstituționalitate prevăzute la p.80 al Hotărîrii Curții Constituționale nr.2 din 09 februarie 2016 și solicită admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, expedierea sesizării privind excepția de neconstituționalitate împreună cu toate materialele cauzei civile spre examinare Curții Constituționale și suspendarea examinării cauzei în fond pînă la soluționarea excepției de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională.

Reprezentantul pîrîtului a solicitat respingerea cererii, motivînd că nu a fost prezentată de către reprezentantul reclamantului dovada, că o asemenea sesizare nu a mai fost obiect de examinare la Curtea Constituțională, nu a fost emisă o hotărîre cu același obiect.

Studiind cererea depusă de reprezentantul reclamantului Traian Bănescu, avocatul Andrei Bivol cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și audiind participanții la proces, instanța de judecată consideră că urmează a fi admisă cererea, cu remiterea acesteia Curții Constituționale și suspendarea procesului, din următoarele considerente.

Conform art.135 alin.(1) lit.a) din Constituția Republicii Moldova și art.4 alin.(1) Legea cu privire la Curtea Constituțională nr.317-XIII din 13 decembrie 1994, Curtea Constituțională: exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

În conformitate cu prevederile art.12¹ alin.(1) Cod de procedură civilă, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Curtea Constituțională în punctele 77, 79, 80, 82 și 87 din Hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016 a constatat, că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată de către:

1) *instanța de judecată* din oficiu, care, respectând principiul supremației Constituției, nu este în drept să aplice o altă normă în privința căreia există incertitudini de constituționalitate;

2) *părțile* în proces, inclusiv reprezentanții acestora, drepturile și interesele cărora pot fi afectate prin aplicarea unei norme neconstituționale la soluționarea cauzei.

Controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.

Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă, de asemenea, posibilitatea Curții Constituționale, în calitate de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

Curtea Constituțională a mai reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Instanța de judecată constată că în speță sunt întrunite toate condițiile necesare stabilite de Curtea Constituțională în Hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016 pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, având în vedere că obiectul excepției, prevederile p.14 al Legii nr.244-XVI din 21.07.2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă, intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, excepția este ridicată de reprezentantul reclamantului Traian Bănescu,

avocatul Andrei Bivol, că prevederile art.14 al Legii nr.244-XVI din 21.07.2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă au fost invocate la soluționarea chestiunii cu privire la competența instanței de a soluționa litigiul și că nu există o hotărâre a Curții Constituționale pe acest obiect, din care considerente cererea urmează a fi admisă.

În conformitate cu prevederile art.260 alin.(1) lit.e) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul: ridicării excepției de neconstituționalitate.

Astfel, ca rezultat al admiterii cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată consideră necesar de a suspenda procesul în pricina civilă dată.

În conformitate cu prevederile art. art..12¹, 260 alin.(1) lit. e), art.269-270 Cod de procedură civilă, instanța de judecată

d i s p u n e :

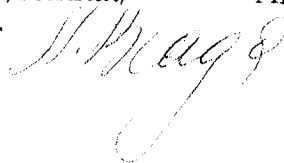
Se admite cererea reprezentantului reclamantului, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se remite Curții Constituționale sesizarea reprezentantului reclamantului Traian Bănescu, avocatului Andrei Bivol privind excepția de neconstituționalitate a p.14 din Legea privind modificarea și completarea Codului de procedură civilă al RM nr.244-XVI din 21.07.2006 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Traian Bănescu către Igor Dodon, Președintele Republicii Moldova cu privire la anularea decretului Președintelui Republicii Moldova.

Se suspendă procesul în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Traian Bănescu către Igor Dodon, Președintele Republicii Moldova cu privire la anularea decretului Președintelui Republicii Moldova, pînă la soluționarea sesizării privind excepția de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova.

Încheierea, în partea suspendării procesului, poate fi atacată cu recurs atît cît durează suspendarea procesului, prin intermediul Judecătoriei Chișinău (sediul central).

Președintele ședinței, judecător /semnat/ Angela Braga
Copia corespunde originalului, judecător

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău, MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și obligațiile dumneavoastră.

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume/Denumire: **BĂSESCU**

2. Prenume **TRAIAN**

3. Funcția: **Senator în Parlamentul României**

4. Adresa: **București, Sector 2, str. Ștefan Mihăileanu, nr. 2, ap. 2**

5. Tel./Fax: **022 600 445**

6. Numele și prenumele reprezentantului: **BIVOL ANDREI**

7. Ocupația reprezentantului: **Avocat**

8. Adresa reprezentantului: **Bd. Renașterii Naționale 14, of. 6a, Chișinău, MD-2024**

9. Tel.: **022 600 445**

10. Fax: **022 600 448**

11.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

12. Prezenta sesizare are ca obiect de examinare exercitarea controlului constituționalității asupra următoarele prevederi legale:

Pct. 14 al Legii pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 244-XVI din 21.07.2006 ce prevede:

„Articolul 34 se exclude”

În partea ce ține de excluderea alin. (2) lit. (a) din art. 34 ce prevedea:

“(2) Curtea Supremă de Justiție, ca instanță de contencios administrativ:

a) exercită controlul asupra legalității actelor administrative cu caracter individual emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern, prin care sunt vătamate în drepturi și interese legitime persoanele fizice și juridice, în afara celor exceptate prin lege”.

III - CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

13.

1. La 8 martie 2016 Traian Băsescu a înaintat o cerere de obținere a cetățeniei Republicii Moldova.

2. În procedura de examinare a cererii de acordare a cetățeniei, Ministerul Afacerilor Interne („MAI”) prin adresarea nr. 31/465 din 25 martie 2016, a expediat un aviz în adresa Președintelui Nicolae Timofti. MAI informa Președintele despre existența unor temeuri de refuz în acordarea cetățeniei reclamantului. În particular, MAI relatează despre existența unor cauze penale care l-ar fi vizat pe Traian Băsescu.

3. În pofida avizului MAI, la 9 iunie 2016 Președintele Republicii Moldova Nicolae Timofti a semnat decretul de acordare a cetățeniei Republicii Moldova dlui Traian Băsescu. La 3 noiembrie 2016 Traian Băsescu a depus jurământul de credință față de Republica Moldova. Din momentul depunerii jurământului, conform art. 39 alin. (2) al Legii, reclamantul a devenit cetățean al Republicii Moldova.

4. La 3 ianuarie 2017 Președintele Igor Dodon semnează Decretul nr. 16-VIII privind retragerea cetățeniei Republicii Moldova, în temeiul art. 23 alin. (1) lit. a) al Legii cetățeniei și art. 88 lit. c) al Constituției. La 6 ianuarie 2017 decretul a intrat în vigoare prin publicare în Monitorul Oficial.

5. La 26 ianuarie 2017 reclamantul înaintează Curții Supreme de Justiție o cerere de chemare de judecată prin care contestă Decretul nr. 16-VIII.

6. Reclamantul a identificat competența Curții Supreme de Justiție conform art. 41 al Legii Cetățeniei ce prevede că,

„Decretul Președintelui Republicii Moldova în problema cetățeniei poate fi atacat în Curtea Supremă de Justiție în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare”.

7. Totodată, reclamantul a ținut cont și de art. 10 alin. (1) lit. a) al Legii contenciosului administrativ ce prevede:

„(1) Curtea Supremă de Justiție, în primă instanță:

a) exercită controlul asupra legalității actelor administrative cu caracter individual adoptate și/sau emise de Parlament, Președintele Republicii Moldova și Guvern, prin care sunt lezate drepturile și interesele legitime ale persoanelor fizice și juridice, în afara actelor exceptate de la controlul judecătoresc”.

8. La 27 ianuarie 2017 Curtea Supremă de Justiție emite o încheiere prin care restituie cererea de chemare în judecată și stabilește competența Judecătoriei Chișinău.

9. În motivarea încheierii instanța recunoaște că Legea cetățeniei și Legea contenciosului administrativ stabilesc competența acestuia în astfel de chestiuni. Totodată, instanța constată că art. 34 alin. (2) lit. a) al Codului de Procedură Civilă în redacția originală prevedea că,

“(2) Curtea Supremă de Justiție, ca instanță de contencios administrativ:

a) exercită controlul asupra legalității actelor administrative cu caracter individual emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern, prin care sunt vătamate în drepturi și interese legitime persoanele fizice și juridice, în afara celor exceptate prin lege”.

Prin Legea nr. 244-XVI din 21.07.2006 prevederea dată a fost exclusă. Întrucât această prevedere a fost exclusă, Curtea Supremă de Justiție a considerat că nu are atribuții în

examinarea fondului litigiului dat. Instanța a aplicat art. 33¹ al Codului de Procedură Civilă, ce prevede că,

“Judecătorii examinează și soluționează în fond toate pricinile civile, dacă legea nu prevede altfel”.

Prioritatea normei aplicate în raport cu normele speciale ale Legii cetățeniei și Legii contenciosului administrativ a fost justificată prin regula actului normativ ulterior.

10. După restituirea acțiunii, reclamantul a înaintat o cerere prealabilă pârâtului, iar ulterior a înaintat aceeași cerere de chemare în judecată la Judecătoria Chișinău.

11. Odată cu acțiunea, reclamantul a solicitat și suspendarea Decretului până la soluționarea fondului cauzei. La 20 martie 2017 instanța de judecată a admis cererea de asigurare a acțiunii și a suspendat executarea Decretului contestat.

12. La 22 martie 2017 încheierea de suspendare a fost contestată cu recurs. Cererea de recurs a fost repartizată Judecătorului raportor Vladislav Clima.

13. La 30 martie 2017 reclamantul a înaintat o cerere de recuzare Judecătorului Curții de Apel Vladislav Clima.

14. În susținerea recuzării reclamantul a invocat faptul că la 27.12.2016 Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) prin Hotărârea nr. 929/38 a propus Președintelui Republicii Moldova numirea în funcția de judecător la Curtea de Apel Chișinău, a șase judecători, inclusiv a judecătorului Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău, Vladislav Clima.

15. La 20.02.2017 recurentul a emis Decretul nr. 63-VIII prin care l-a promovat pe Clima Vladislav în funcția de judecător la Curtea de Apel Chișinău.

16. În lunile ianuarie-martie ale anului curent, pârâtul a respins masiv numirea, și promovarea în funcții a judecătorilor propuși de CSM. Vladislav Clima a fost promovat în funcția de judecător al Curții de Apel Chișinău la prima înaintare de către CSM, în timp ce o parte din candidații înaintați, inclusiv prin aceeași hotărâre au fost respinși de pârât.

17. Reclamantul a considerat că promovarea recentă a judecătorului în circumstanțele sus-menționate ar putea afecta imparțialitatea acestuia. Exista riscul ca judecătorul să aibă un sentiment subiectiv de recunoștință pentru numirea sa în funcție din prima înaintare, fără a atrage atenția opiniei publice asupra unei eventuale respingeri a candidaturii sale de către recurent fiind astfel afectată independența și imparțialitatea acestuia.

18. Cererea de recuzare a fost respinsă, iar la 7 aprilie 2017 completul de judecată recuzat admite recursul pârâtului casând integral încheierea de suspendare a decretului contestat și respingând cererea reclamantului de asigurare a acțiunii.

19. La 16 mai 2017 în prima ședință asupra fondului cauzei reprezentantul pârâtului înaintează o cerere de recuzare judecătorului de caz – Viorica Puică (numită în funcție în 26.11.2002, confirmată până la plafonul de vârstă la 26.09.2007, admisă pentru suplinirea funcției de judecător al CSJ la 13.10.2015).

20. La aceeași dată, recuzarea a fost repartizată, fără distribuție aleatorie, Judecătorului Tatiana Avasiloaie. Deși a respins toate argumentele invocate de pârât instanța admite cererea de recuzare a judecătorului motivând încheierea prin *„împrejurări ce ar putea pune (în percepția părților și participanților la proces) la îndoială obiectivitatea și nepărtinirea judecătorului” și „principiul aparenței de imparțialitate”.*

21. Este pertinent să precizăm la acest moment că Judecătorul care a admis recuzarea a fost confirmat în funcție până la atingerea plafonului de vârstă prin Decretul nr. 88 din 22.03.2017 emis de președintele pârât.

22. La 27 iunie 2017 în cadrul Clubului de Presă „Rezonanța socială” pârâțul a făcut următoarele declarații¹:

Minutul 19:45

Pârât: *По Бэеску, немножко остановили с гражданством. Потому что если он имел гражданство, он сейчас бы был лидером партии. Это большая угроза для молдавской государственности. Потому что он идёт в молдавскую политику понятно с чем, это отвечая на Ваши вопрос. Он хочет создать большое унионисткое крыло, собрать всех унионистов под себя, процентов 10-15-20. Но я хочу напомнить, унионистов в Молдове всегда в Парламенте больше 12-13-15 человек не было. Они были разрознены по разному. Сейчас он пытается их собрать"*

Minutul 22:30

Moderator: Господин Президент, позвольте продолжить и закрыть темы господина Бэеску, а может так случится что....

Pârât: *"Жалко не получится сразу, закроем мы в седейшем году после выборов..."*

Moderator: ...может ли так случится что вход господина Бэеску, с его точке зрения, триумфальный, позавчера, в молдавскую политику послужит основанием для того чтобы Вы и дем. партия стали тактическими союзниками и не дать ему развязать руки?

Pârât *„Во первых он не вошёл триумфально, он попытался через форточку, но мы эту форточку закрыли и он зашёл через...."*

Moderator: Мы это вы Президент и администрация или все?

Pârât: *“Я, в первую очередь, делал всё возможное для того чтобы он в молдавскую политику, так как было задумана унионисткими кругами и в Бухаресте и здесь, и бывшим моим предшественником, имею в виду Тимофти, для этого всё и было задумано. Мы этому не дали, этому плану состоятся. Что будет дальше, ну посмотрим, пока что в судах мы оборону держим. Непросто, но кто-то может спросить: Игорь Николаевич, а почему, и здесь вот как раз ответ и на тот вопрос к тому что партнёры возможно демократы. Почему в суды все таки у нас получается его блокировать? Потому что очень много из судей понимают что назначения того или другого судьи это полномочие Президента. Я не говорю, что мы на них давим, мы не давим, но они понимают, что нужна, попытаться соблюдают закон. Ещё не все понимают, но потихонечку поймут. А по другому как? Против лома нет приема, если нет другого лома...”*

¹ Înregistrarea video poate fi urmărită pe următorul link: <https://www.privesc.eu/arhiva/76930/Exclusiv-pe-malul-Nistrului--Igor-Dodon--presedintele-Republicii-Moldova-in-Clubul-de-presa--Rezonanta-sociala---Oaspetele-special-din-Berlin---Alexan>

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

14.

1. În temeiul pct. 14 al Legii pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 244-XVI din 21.07.2006 a fost exclus art. 34, inclusiv alin. (2) lit. a) ce prevedea:

“(2) Curtea Supremă de Justiție, ca instanță de contencios administrativ:

a) exercită controlul asupra legalității actelor administrative cu caracter individual emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern, prin care sunt vătămăte în drepturi și interese legitime persoanele fizice și juridice, în afara celor exceptate prin lege”.

2. Considerăm că excluderea prevederii sus-menționate prin norma contestată privează persoanele ce contestă decretele Președintelui de dreptul la examinarea cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială și implicit de dreptul la un proces echitabil fiind contrară următoarelor prevederi ale Constituției.

Art. 1 alin. (3) („Statul Republica Moldova”):

„Republica Moldova este **un stat de drept** democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Art. 20 (Accesul liber la justiție)

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”.

Art. 54 („Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți”)

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

3. Excluderea art. 34 alin. (2) lit. a) din Codului de Procedură Civilă a făcut posibilă crearea unei practici de declinare a competenței Curții Supreme de Justiție în situația în care Legea cetățeniei (lege materială specială) prevede în mod expres competența acestei instanțe în verificarea legalității decretelor președintelui în materie de cetățenie. Mai mult de atât, competența respectivă este re-confirmată și de Legea contenciosului administrativ (legea procesuală specială).

4. Rațiunea competenței Curții Supreme de Justiție în privința examinării legalității decretelor președintelui are la bază gradul înalt de independență a acestei instanțe față de instituția prezidențială.

5. Conform art. 116 al Constituției și cadrului legislativ pertinent, judecătorii instanțelor de fond sunt numiți în funcție, confirmați până la atingerea plafonului, promovați în funcție de președinte sau vice-președinte de instanță sau în instanța de apel de către Președinte.

6. În aceste circumstanțe, gradul de independență a judecătorilor instanțelor de fond și de apel este cu mult mai redus față de judecătorii Curții Supreme de Justiție. În același timp, imparțialitatea acestora poate fi afectată de eventualitatea unui refuz al Președintelui de a confirma sau promova judecătorul respectiv în funcție.

7. În prezenta cauză independența redusă și riscul afectării imparțialității este demonstrat prin hotărârile emise de judecătorii promovați sau confirmați de pârât care au fost toate emise împotriva reclamantului.

8. În același timp, declarațiile recente ale pârâtului re-confirmă în modul cel mai direct dependența judecătorilor față de Președinte și presiunile instituționale directe pe care acesta le poate exercita asupra puterii judecătorești.

9. Cadrul legal și practica creată de Curtea Supremă de Justiție privează reclamantul de accesul la o instanță independentă. Această situație, pe lângă violarea Constituției, este incompatibilă și cu dreptul la un proces echitabil protejat de Art. 6 § 1 al Convenției Europene, conform căruia

“Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, **de către o instanță independentă și imparțială**, instituită de lege[...]”.

10. Problema independenței judecătorilor din Republica Moldova a constituit deja obiectul unor proceduri în fața Curții Europene. Astfel, în cauza Flux nr. 2 c. Moldovei Curtea a reiterat constatările anterioare:

„27. Curtea reiterează că numirea judecătorilor de către executiv sau legislativ este permisă, în măsura în care cei numiți sunt liberi de influență sau presiuni atunci când își exercită funcția judecătorească (vezi: Campbell and Fell c. Regatului Unit, hotărâre din 28 iunie 1984, Seria A nr. 80, §79)[...]”

11. În acel caz, Curtea nu a putut constata o încălcare a independenței și imparțialității judecătorului întrucât acesta fusese numit în funcție la Curtea Supremă de Justiție și nu putea fi demis de către executiv sau legislativ. În același timp, reclamantul nu prezentase dovezi că au existat presiuni pe marginea acelei cauze.

12. Circumstanțele prezentei cauze diferă esențial de hotărârea pre-citată. Spre deosebire de Judecătoria Curții Supreme de Justiție, judecătorii instanțelor de fond sunt numiți, confirmați, promovați și demisi prin decretul Președintelui. Prin urmare, această categorie de judecători are o poziție vulnerabilă și dependentă față de instituția prezidențială.

13. Numirea judecătorilor de președinte *per se* nu afectează independența judecătorilor. Totuși, președintele pârât a făcut declarații publice în privința prezentei cauze din care rezultă că acesta este sigur de rezultatul favorabil al procedurii (vezi: §13.22 mai sus). Această siguranță este bazată pe atribuțiile președintelui din sfera judiciară („*Почему в суды все таки у нас получается его блокировать? Потому что очень много из судей понимают что назначения того или другого судьи это полномочие Президента*”).

Gravitatea acestor declarații este accentuată de aforismul care este de fapt o amenințare voalată de la finalul declarației citate („*Ещё не все понимают, но потихонечку поймут. А по другому как? Против лома нет приема, если нет другого лома...*”).

14. Cadrul legal pertinent și circumstanțele concrete ale cauzei pot convinge un observator obiectiv că independența și imparțialitatea judecătorilor din instanțele de fond și de apel, la examinarea acțiunilor împotriva decretelor Președintelui este afectată.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

15.

1. Exercițarea controlului constituționalității Pct. 14 al Legii pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 244-XVI din 21.07.2006 ce prevede:

„Articolul 34 se exclude”

În partea ce ține de excluderea alin. (2) lit. a) din art. 34 ce prevedea:

“(2) Curtea Supremă de Justiție, ca instanță de contencios administrativ:

a) exercită controlul asupra legalității actelor administrative cu caracter individual emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern, prin care sunt vătămăte în drepturi și interese legitime persoanele fizice și juridice, în afara celor exceptate prin lege”.

2. Constatărea neconstituționalității Pct. 14 al Legii pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 244-XVI din 21.07.2006 ce prevede:

„Articolul 34 se exclude”

În partea ce ține de excluderea alin. (2) lit. a) din art. 34 ce prevedea:

“(2) Curtea Supremă de Justiție, ca instanță de contencios administrativ:

a) exercită controlul asupra legalității actelor administrative cu caracter individual emise de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și de Guvern, prin care sunt vătămăte în drepturi și interese legitime persoanele fizice și juridice, în afara celor exceptate prin lege”.

3. Revigorărea prevederii art. 34 alin. (2) lit. a) al Codului de Procedură Civilă în redacția anterioară abrogării neconstituționale.

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

16. Date suplimentare referitoare la obiectul sesizării nu avem.

VII - LISTA DOCUMENTELOR

17.

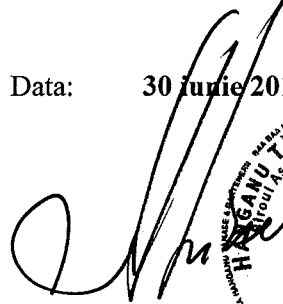
1. Procură de reprezentare;
2. Încheierea Curții Supreme de Justiție din 27 ianuarie 2017;
3. Decretul de promovarea a Judecătorului Vladislav Clima la Curtea de Apel Chișinău;
4. Decizia Curții de Apel Chișinău din 7 aprilie 2017 (raportor Vladislav Clima);
5. Decretul de confirmare până la plafonul de vârstă a judecătorului Tatiana Avasiloaie;
6. Încheierea de admitere a recuzării din 16 mai 2017 (Judecător Tatiana Avasiloaie);
7. Înregistrarea video a declarațiilor pârâtului din 27 iunie 2017 pe suport digital;

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

18. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: **Chișinău, Moldova**

Data: **30 iunie 2017**

Andrei Bivol
Avocat

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

